Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Lausunto

4.4.2025

EDUSKUNTA
Suuri valiokunta
suv@eduskunta.fi
Maa- ja
metsätalousvaliokunta
mmv@eduskunta.fi

Asia: E 6/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto maatalouden ja ruoan visiosta

MTK kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston selvityksestä, ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Suomen kanta on MTK:n mielestä varsin hyvä ja yhteneväinen MTK:n tavoitteiden kanssa. Euroopan komission tiedonanto maataloutta ja elintarvikkeita koskevasta visiosta korostaa maatalouden ja elintarvikkeiden merkitystä Euroopan unionin strategisina aloina. Tiedonanto esittää vision, joka ulottuu vuoteen 2040 ja pidemmällekin, ja sen tavoitteena on luoda maatalous- ja elintarvikejärjestelmä, joka on houkutteleva, kilpailukykyinen, kestävä ja oikeudenmukainen nykyisten ja tulevien sukupolvien kannalta.

EU:n maatalous- ja elintarvikeala pyritään tekemään houkuttelevaksi tuleville sukupolville. Maatalous ja elintarvikkeet ovat eurooppalaisen elämäntavan ytimessä, ja niillä on keskeinen rooli maailmanlaajuisessa ruokaturvassa. Vuonna 2022 EU:n maatalous- ja elintarvikejärjestelmä tuotti lisäarvoa yli 900 miljardia euroa ja työllisti noin 30 miljoonaa ihmistä.

Visio vuodelle 2040 sisältää neljä prioriteettialaa: houkuttelevan alan luominen, kilpailukykyinen ja selviytymiskykyinen ala, tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottava ala, ja elintarvikkeiden arvostaminen sekä oikeudenmukaisten elin- ja työolojen edistäminen. Tavoitteena on maatalous- ja elintarvikejärjestelmä, joka takaa kohtuullisen elintason ja tarjoaa mahdollisuuksia lisätuloihin, on kilpailukykyinen globaalien haasteiden edessä, toimii yhteydessä luontoon ja edistää elinvoimaisia maaseutualueita.

Politiikkatoimet menestyvää maatalous- ja elintarvikealaa varten sisältävät houkuttelevan alan luomisen, joka takaa kohtuullisen elintason ja tarjoaa mahdollisuuksia lisätuloihin, kilpailukykyisen ja selviytymiskykyisen alan globaalien haasteiden edessä, tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavan maatalous- ja elintarvikealan, joka toimii yhteydessä luontoon, sekä elintarvikkeiden arvostamisen ja oikeudenmukaisten elin- ja työolojen edistämisen elinvoimaisilla maaseutualueilla.

MTK haluaa kiinnittää huomiota siihen, että komission tiedonannon keskiössä ovat keinot viljelijöiden markkina-aseman parantamiseksi. Maataloustuotannon kannattavuus on keskeinen edellytys huoltovarmuuden ja strategisen omavaraisuuden parantamiseksi. Komissio korostaakin, että viljelijöiden tulee saada parempaa tuloa markkinoilta korjaamalla ruokaketjun epätasapainoja. Lisäksi viljelijöitä tulisi kannustaa liittymään tuottajaorganisaatioihin ja osuuskuntiin kustannusten vähentämiseksi ja neuvotteluaseman

vahvistamiseksi. Komissio korostaa myös, että ketjun läpinäkyvyys on avain ruokaketjun reiluutta edistettäessä. Tasapuolisten kilpailuolosuhteiden varmistaminen EU:n sisämarkkinoilla on MTK:n mielestä myös ensisijaisen tärkeää ja tämä toteutuu mm. kolmasmaatuonnin vaatimusten ja EU-lainsäädännön tasapuolisen toimeenpanon osalta.

MTK:n mielestä maatalous- ja ruoantuotannon kannattavuuden ja kilpailukyvyn edellytys on myös kannattava ja kestävä kasvu. Tämä voidaan käytännössä saavuttaa vain kansainvälistymällä ja laajentamaan markkinoita Suomen rajojen ulkopuolella. Komission tiedonannossa maatalouden ja ruoan visiosta mainitaan ruoan vienti useissa kohdissa. Asiakirjassa todetaan, että EU on maailman suurin elintarvikkeiden viejä ja yksi maailman suurimmista elintarvikkeiden tuojista. Komissio korostaa, että EU:n vientiä edistetään painokkaammin ja kauppakumppaneille tarjotaan kaupan helpottamista, kuten laitosten ennakkolistausta olettaen, että ne soveltavat vastaavia toimenpiteitä EU:n viennille. Lisäksi komissio pyrkii yhtenäistämään tuotantostandardien soveltamista tuontituotteisiin erityisesti kasvinsuojeluaineiden ja eläinten hyvinvoinnin osalta. Vision tavoitteet ovat MTK:n mielestä hyvin linjassa hallituksen ruoan kasvuohjelman kanssa, joka tavoittelee ruoan viennin arvon kaksinkertaistamista.

Komissio haluaa parantaa myös EU:n riskin- ja kriisinhallintaa. Tästä syystä vahvistetaan viljelijöiden kannusteita alentaa riskejä tuotannon sopeuttamisella sekä edistetään riskien jakamista esimerkiksi tuottajaorganisaatioiden tai osuuskuntien kautta. Tuleva YMP tukee kohdennetummalla tavalla toimenpiteitä ja investointeja, jotka muuttavat maataloussektorin resilientimmäksi muuttuvissa oloissa. On varmistettava politiikkakoherenssi riskin- ja kriisinhallintatyökalujen ja suuremman joustavuuden välillä ja kriisinhallintatyökalujen tulisi kannustaa viljelijöitä tekemään ennakoivia riskinhallintatoimia ja jäsenvaltioita tekemään riskinhallintastrategioita.

MTK yhtyy tavoitteeseen siitä, että tuleva YMP:n tuki suunnataan enemmän viljelijöille, jotka osallistuvat aktiivisesti elintarviketuotantoon, sekä maatilojen taloudelliseen elinvoimaisuuteen ja ympäristön säilyttämiseen. Lisäksi YMP:n strategiasuunnitelmista saatujen kokemusten perusteella yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanoa on edelleen yksinkertaistettava. YMP:n tulevaisuudessa keskitytään myös tukien asteittaiseen alentamiseen ja tukikaton kaltaisten toimenpiteiden tehostettuun käyttöön ottaen huomioon jäsenvaltioiden erilaiset rakenteelliset ja alakohtaiset realiteetit. MTK vastustaa lähtökohtaisesti tilakohtaisia tuen enimmäismääriä ja tuen alenevuutta, koska se voisi vaikuttaa negatiivisesti maatilojen rakennekehitykseen. On kuitenkin selvä, että esim. Ukrainan liittyminen unioniin muuttaisi EU:n maatalouspolitiikkaa tältä osin.

MTK tukee vahvasti myös tavoite siitä, että YMP:n täytäntöönpanoa on edelleen yksinkertaistettava, ja nykyinen monimutkaisuus edellyttää aiempaa strategisempaa lähestymistapaa. Tuleva vuoden 2027 jälkeinen YMP perustuu politiikan perustavoitteisiin ja kohdennettuihin toimintapoliittisiin vaatimuksiin, ja samalla jäsenvaltioille annetaan lisää vastuuta ja vastuuvelvollisuutta sen suhteen, miten ne saavuttavat nämä tavoitteet. Viljelijöille annetaan enemmän joustovaraa suunnitella maatalouskäytäntöjä, jotka on räätälöity paremmin heidän tilojensa ja olosuhteidensa mukaisiksi. Nykyistä ehtoihin perustuvaa järjestelmää yksinkertaistetaan ja lisäksi komissio suuntaa tulevaa YMP:tä niin, että ehtoja vähennetään ja kannustimia lisätään.

MTK haluaa lopuksi todeta, että maatalouden ja ruoan visio kokonaisuutena hyvin tunnistaa maataloustuotannon kehittämistarpeita ja Suomen perheviljelmämallin erityispiirteitä. Tuotannon jatkumista EU:n kaikilla alueilla pidetään tärkeänä kuten myös joustavuuden välttämättömyys niin jäsenmaille kuin viljelijöille. Vision monet tavoitteet ja toimenpiteet tukevat huoltovarmuutta ja strategisen omavaraisuuden vahvistamista sekä suoraan ja välillisesti. Merkittävä epävarmuus tulevaan maatalouspolitiikkaan liittyy kuitenkin

maatalouspolitiikan rahoitukseen. Visiossa ei ole selkeää kannanottoa maatalouspolitiikan tulevaan rahoitukseen, mutta vision tavoitteet tukevat toki vahvaa maatalousbudjettia jatkossakin. Ilman riittävää ja tarkoituksenmukaista rahoitusta vision tavoitteet jäävät juhlapuheiden tasolle.

Helsingissä 4.4.2025

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Johan Åberg
Maatalousjohtaja